

AKTER- SPEGELN

NR 4

Hej! Det här fjärde numret kom inte som planerat i våras, utan först nu när hösten gör sitt intåg. Det var helt enkelt för lite aktiviteter att skriva om.

Jag har en idé att vi i vårnumret ska skriva om några medlemmars båtar. Historik, renovering, problem, båttyp eller annat intressant. Hur låter denna idé i dina öron? Vi behöver och tar tacksamt emot tips från dig!

Nu har vi fått rätsida på vår hemsida då Mats H:s hustru Cia tagit sig an problemet. Det var stört omöjligt för en sådan rymdanalfabet som jag, trots att jag gick en kurs (visserligen avbruten) för att klara detta.

Vidare har vi infört ansvarsområden och det har minskat arbetsbördan för de som tidigare var engagerade i nästan allt. Nu löper det på som en väloljad motor. Klart att någon kugge kan saknas ibland, men det löser vi utan inblandning av konsulter.

Själv har jag nu suttit vid rorkulten i ... ja, hur många år har jag glömt. Men jag var med och startade föreningen i Ellös 1995. Då som styrelseledamot men jag avancerade snabbt till ordförande, då jag var på "fel plats vid fel tidpunkt" då den tidigare skepparen lämnade skutan. Och på den vägen är det.

Underbara år har det varit. Underbara människor har jag lärt känna. Som pensionär har min hobby blivit mitt yrke. Det låter lite som ett avskedsbrev och på sätt och vis är det också det. För det är nog dags att det kommer in nya tankar och idéer. Jag kommer därför att ställa min plats som ordförande till förfogande, som det så vackert heter, vid nästa årsmöte i vår. Självklart kommer jag att förbli aktiv inom föreningen, men jag vill slippa skepparansvaret. Valberedningen tar säkert tacksamt emot tips på min efterträdare.

Båtbyggarreportaget handlar om bröderna Ericson, Dalby Henån – inte helt okända båtbyggare!

Här följer en liten resumé över året så här långt.

FEBRUARI

Båtmässan i Göteborg inledde som vanligt det nya året och som vanligt var kombinationen träbåt, vinter och

frakter inte optimal. Mats S., Mats H. och jag gör snart rätt för uttrycket övning ger färdighet. Inflyttning och utflyttning av V-Hallen gick som smort.

Som vanligt hade Mats S. planerat det hela som en durkdriven fältmarsalk – dock med ett leende på läpparna och inte med den bistra min man annars förknippar militären med.

Två saker noterade vi med glädje. Dels den respons vi fick av alla er som hörsammade vår vädjan om funktionshjälp under mässtdagarna. Det var många nya ansikten. Tack alla! Dels den goda stämning som rådde i hallen.

Vi visade basning av trä, som senare blev en rorkult

Vacker stäv – Solö 25 – O Solö Mio!

Allan A. visade modellbåtar – som alltid väcker stort intresse

Mats Stefansson, alias Mats Snickare, laddar för en ny dag

Negativt var, som vanligt, skyltningen och en artikel i en båttidning där det efterlystes en förnyelse. (Inom parantes kan noteras att sagda reporter tyckte att vi här på västkusten byggde båtar på ett udda sätt. Bord utanpå varandra och spankning efter skrovet var färdigt! Antingen var vederbörande dåligt påläst eller från baksidan av landet – kanske en kombination av båda.) Vi tar vara på de synpunkter på mässan vi får och har redan haft vårt första planeringsmöte inför kommande år.

Vi ställde ut 11 båtar, bl a vinnarna från festivalen. Smögen-Lasse debuterade som båtbyggare med ett pågående bygge av en stäv-eka i mahogny. En blivande skönhet! Det är bara att buga och ta av kepsen inför denna fantastiska skapelse.

MARS

Anordnade i samarbete med Kulturnämnden ett föredrag av Lars Nyström som belyste båtbyggartraditionen på Orust.

Modellbåtbyggarkursen i Kungälv avslutades. Som vanligt har Sten O. lagt ned hela sin själ i kursen och alla avslutade med en färdig Bohusjulle. Till sin hjälp hade Sten denna gång en tidigare duktig kursdeltagare, Stig Lindquist, Uddevalla. Willy H. lotsade med stort kunnande halvmodelldeltagarna till en eller två färdiga modeller och fördjupade teoretiska kunskaper.

APRIL

Definitivt avslut på modellbåtkursen med det omtyckta och traditionella besöket hos Christina och Jonny Andersson på Lilla Kålviks Båtbyggeri. Deltagarna ges där möjlighet att se byggen i fullskala och kan stolta konstatera att de har byggt på samma sätt, fast med mindre virkesåtgång.

I påskhelgen deltog vi i avskedsföreläsningen för **Syversens Segelmakeri på Smögen**. En över 100 år gammal verksamhet flyttades till Göteborg. På den exklusiva tomten skall byggas ännu exklusivare bostäder med en utsikt över hela västerhavet inklusive Hållö fyr. Man kan nog utgå ifrån att presumtiva köpare bör ha en välfylld börs – typ det gamla hästhandlarsdragspelet.

Kleven är på väg att förvandlas. Det gamla magasinet är också borta sedan ett tag. På gott eller ont får framtiden visa, men förändringen i kustsamhällena kan inte stoppas. Lokalbefolkningen blir oundvikligen en utrotningshotad folkgrupp.

Vi hade en utställning och sålde lotter på ekan. Fredagen gick dåligt då folk inte orkade gå ända ut på Kleven, trots bra väder, och det var ont om parkeringsplatser. Lördag och söndag flyttade vi ner på den berömda Smögenbryggan och då blev det fart på försäljningen.

April avslutades med ett årsmöte och potatisen kom i jorden. Måste nog haft på för mycket godsaker för nu liknar Amandinen mest amerikanska fotbollar!

JULI

Träbåtsfestival i Skärhamn. Den utan tvekan i särklass bästa festivalen ur många aspekter! Rekord i antalet besökare och antalet anmälda båtar. Och vilka båtar! Vinnare och bilder finns på hemsidan. Vädret typiskt svenskt sommar. Lördagen strålande. Söndagen strilande som övergick i strulande fontäner. Lördagkvällen bjöd Sven O. på grillfest på bryggan.

Flytten av "Båtmässan" söndag morgon från den "leende" sommarkyrkan till Avarellmuseet var ett lyckodrag. Mycket folk och stämmingsfullt. Mässgeneralen Svante B. har gjort ett fantastiskt jobb och med fast hand styrt sina undersåtar. Vill också passa på att tacka för ett gott samarbete med Tjörns kommun.

Kyrkoherde Jonas Liljeqvist höll inte bara i yxan vid den traditionella trosskapningen utan invigningstalade också. Hans tal kommer säkert att gå till historien och sammanfattar festivalen på ett mycket finurligt, fantasifullt, fabulöst, fantastiskt sätt. Fler ord på F hittar jag inte, men det gjorde han. Talet i sin helhet ser du på baksidan.

AUGUSTI

Öppet Varv på Henån med utställning och lotteriförsäljning. Inga tältbyggen då enligt Willy H. och hans säkra källa – den danska väderrapporten – ett omfattande lågtryck skulle dra in och hotade dränka vår sköna kust. Fixade så vi fick vara inomhus i den gamla brandstationen. Tur var det, för den tänkta gräsmattan blev bottenlös. Kanske något färre besökare än tidigare år,

vilket nog dels kan förklaras av vädret, dels av den lokala katastrof som drabbade Orust då Najadvarvet gick i konkurs. Måtte detta gå att lösa på ett sätt som behåller yrkeskunskap och arbetstillfällen – och måtte inte lösningen vara en holländare.

Backamo och Bondens och Skogens Dagar. Då undrar ni kära medlemmar säkert vad i all sin dar gör Västkusten Träbåtsförening där? Föklaringen är solklar. Vi säljer lotter på ekan, som verkligen är en svensk skogsprodukt! Fura, ek och gran. Många bönder drygade förr ut sina knappa inkomster med att bygga ekor under vintern.

Här en kuggfråga som Peter N. älskar att ställa till lottköparna: – Var finns granen? En del vet men de flesta vet inte. Men jag är övertygad om att ni som träbåtsälskare vet.

Kanonväder hela helgen och mycket besökare. Detta var en mycket trevlig tillställning. Rekommenderas varmt men kom i tid, för köerna var låååååånga.

Nu gäller det att övervintra. Gå nu inte i ide, utan njut av kalla, vita, gnistrande vinterdagar. Våren är inte avlägsen utan bara en bit bort. Själv skall en del av tiden ägnas åt planering inför Båtmässan i Göteborg, trädgårdsarbete, svampskog och modellbåtbyggeri.

Vi ses och hörs nästa år!

Henån september 2011

Lars Winckler, ordförande

FOLKE & EILERT ERICSON, LEGENDARISKA BÅTBYGGARE PÅ DALBY HENÅN

Folke och Eilert Ericson på varvet i Dalby 1996

För 20 år sedan lämnade hustrun, jag och en träbåt Björkarnas stad i Norrland för Bästakusten, Henån och ny tandläkarpraktik. Min vana trogen att etablera kontakt, så "smalade" jag mer än plågade första gången. En av våra första kunder var en glad kvinna från Dalby. Det visade sig att hennes man var båtbyggare och – bingo! – träbåtsbyggare som mer eller mindre var född i spånet. Jag har

goda vänner i Holmsund, Johansson och Son Båtbyggeri, som med ödmjukhet i rösten talat sig varma om båtbyggarna på Dalby. Kunde det vara en av dessa bröder? Jag avbröt med omedelbar verkan den yrkesmässiga rollen, slängde mig i bilen och skuggade en blå Volvo till en oansenlig byggnad ute på slätten i Dalby. Gjorde en udda entré, klistrad till den bakre kofångaren, och fick för första gången träffa Eric, Eilert och Folke. Uppenbarligen fungerade personkemin, då vi fortfarande umgås.

Att skriva om båtbyggeriet inom familjen måste börja med pappa Eric Olsson, vars far också var båtbyggare. Eric föddes 1913 och hade sitt varv tillsammans med den yngre brodern Olle på Såta, strax norr om Henån där Såtas Båtvarv låg. Olle hade bara en arm men var trots detta funktionsnedsättande handikapp en mycket skicklig byggare. Eric gifte sig med Ingegerd med rötter i Kungsviken och släkt med Tore och Ante Larsson.

Paret fick sex barn, tre pojkar och tre flickor. 1936 beslöt Eric att flytta över vattnet och började bygga boningshuset på Dalby. Han arbetade kvar några år på Såta och rodde varje dag över fjorden tills även en varvsbyggnad var uppförd 1944. Den ersattes 1966 av en mer ändamålsenlig byggnad som dock ej kan klassas som en rymlig

båthall. När man kommer in är det omöjligt att förstå hur det rent tekniskt har gått till att i detta "minimala" utrymme utan uppvärmning tillverkat så högklassiga båtar. Kanske ligger förklaringen i generna – Erics pappa och hans pappa var också båtbyggare.

Eilert föddes 1937 och Folke fem år senare. Det var dessa två som skulle få äran att föra traditionen vidare. Eilert började tidigt då han gick i varannandags-skola och den lediga dagen tillbringades i varvet. Där träffade han en legend inom branschen som också var ytterst intresserad av båtbyggeriets svåra konst. Det var Roland Persson som "pryade" hos Eric.

Åren gick och 1952 byggde Eilert sin första eka. Lumpen överlevdes som signalist på en till sjömätare ombyggd minsvepare som tog den unge rekryten tvärs genom landet ända upp till Umeå. Ett stort äventyr var det också när Eilert 1959 mönstrade på Messina från Stockevik för tre månader på Islandsfisket. Sedan blev det båtbyggeri på heltid med avbrott för semestrar med hans kära Gunilla. Kanarieöarna var favoritmålet – inte att undra på så kallt som det ibland var i verkstan.

Folke gick delvis en annan väg. Efter folkskolan blev det läroverket i Uddevalla och han hade kanske lite andra planer för framtiden. Men i början på 60-talet lockade varvet på Dalby. Även Folke gjorde en sjöresa när han mönstrade på Kristina Tordén på en trad till Amerika. Lumpen avverkades som telegrafist.

Under 70-talet började Eric trappa ner och bröderna fick en allt mer framträdande roll.

De byggde alltid båtarna tillsammans. Folke på styrbords- och Eilert på babordsidan. Utom en gång när de skulle göra en jigg till en Tjörnbo. De tyckte båten var så liten att det var lika bra att bygga två. Den ena jiggen hämtades och några dagar senare var även den andra levererad till ön i söder. Den återsågs på festivalen i år.

Det finns ingen säker uppgift på hur många båtar som lämnat varvet, men nog är det ett hundratal. Ritningar saknas, så alla är vidareutvecklingar från tidigare byggare.

Inget har varit främmande. Klink eller kravell spelade ingen roll. Ekor med eller utan segel, snipor, jullar, kostrar... och kanske som kronan på verket däcksbåten Blixten på dryga 37 fot. Varvet är inte mycket större och det var nog tur att de båda icke är så voluminösa.

Under alla år har de samarbetat med segelmakare Harald Karlsson, Rönnäng och Jan Skansebo Utgård för beslagsarbeten.

På frågan om de minns någon särskild båt, nämner de – efter viss tvekan eftersom alla är dem kära – Faster Anna, en däcksbåt som levererades till ett äldre par i Kungsbacka. Från början utan motor och med bomullssegel hanterad med akuratess och som verkligen utnyttjas och sköts. Nu är den något moderniserad och anpassad till ägarnas högre ålder.

Nymlan är en koster och Katinka II en motorsegelare/snipa. Katinkorna har en egen historia. Katinka I byggde Eilert till sig själv, men sålde den sedan till en viss Jalle Svensson i Grästorp. Katinka II som är något större, byggdes till Lars Sparlund i Grästorp. Han hittade dock sin gamla Najad och sålde II:an till Jalle.

Både Katinka II och Nymlan har ett antal gånger vunnit första pris på Festivalen. Nu har reglerna ändrats och samma båt kan inte vinna två år i rad.

Båtar byggda av bröderna Ericson borgar för en mycket hög kvalitet och gedigen yrkeskunskap. Orustkvalitet med andra ord!

Eilert slutade -02 men Folke är sporadiskt nere i varvet och pysslar med mindre arbeten. Varvet och föräldrahemmet ägs nu av lillasyster Inka och nyttjas som sommarstuga – med förbehållet att Folke och Eilert får nyttja maskinerna.

Jag är tacksam att ha fått förmånen att på närmare håll lära känna dessa personligheter. Eilert som den levande ordbok han är och Folke den tänkande lyrikern som älskar bl a Dan Andersson. Gemensamt har de också haft många intressen, som Vasaloppet, orientering, friidrott, fotboll och rökning. Folke har slutat men ack ej Eilert. Skillnader då? Folke har aldrig ägt en båt och är inte särskilt intresserad av sjön!

Må vänskapen bestå ännu många år.

Lars Winckler

INVIGNINGSTAL VID TRÄBÅTSFESTIVALEN AV KYRKOHERDE JONAS LILJEQVIST

Femstjärnig folklig festival för finlackade formsköna flytande farkoster

Fantastiska fernissade fukttåliga fritidssysselsättningar

Fjärran formgjutna fantasilösa fabrikstillverkade fjärrstyrda flytetyg

Fritt fram för fädernas fornstora framglidande fiskebåtar, flydda företagsamma fraktskutor, fjordarnas frihetsälskande fritidsbåtar

Frapperande frihetsymboler, familjeklenoder, finansobjekt

Föräldrade, förädlade, förskönade

Fäbless för fulländade former, förföriskt fylliga fartygskroppar

Fiffiga fungerande faciliteter

Försäljare förevisar förbluffande förrådsutrymmen föröver

Finslipade fördäcks finish förtjusar förbipasserande

Flirtande fendrar finner förkärlek för främmande förtöjt festföremål

Färgglada flaggspel för fulla fall fångar fascinerade flanörer fyllande flytbryggorna

Faktablad förtäljer fullständiga faktauppgifter: framställare, födelseort, födelseår, farvatten, förekommande fall framkommer faderskap, fast förkärleken för feminina förnamn framstår förhärskande

Fyrmästares favoritmotorer framdunkar fridfull fond

Finurliga flaskskepp förevisas

Förtöjningstrossar framställs

Flitiga festivalarrangörer fixar fenomenal föreställning för fäderneslandets framsidas formidabla folkfest för flotta finsnickrade fartyg

Full fart framåt!